

Слюсаренко В.Є., Ткаченко Ю.В.

ЗАСТОСУВАННЯ СУДАМИ ТА АРБИТРАЖНИМИ КЕРУЮЧИМИ ВИСНОВКІВ ФАХІВЦІВ ПРИ ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА

Аналізуються ознаки сприйняття судом результатів дослідження спеціалістами, судовими експертами та аудиторами Фінансової Звітності щодо виявлення ознак неплатоспроможності суб'єкта господарювання та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства при складанні арбітражними керуючим Звіту про аналіз фінансово-господарського стану, інвестиційної, іншої діяльності боржника та становища на ринках боржника щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства у процедурі банкрута суб'єкта господарювання. У процесі дослідження документів які складаються вище зазначеними фахівцями (звіти, висновки, довідки та інші) виявлено міру їх відповідальності за викладену у таких документах інформацію.

Наведено дані щодо наявності в різних видах документів, виготовлених фахівцями економістами, в яких викладено дослідження що до аналізу фінансового стану, відомостей про їх відповідальність за викладену інформацію. Авторами запропоновано вирішення питань із залученням судово-економічної експертизи, як форми реалізації спеціальних знань, що має важливе значення для документального підтвердження обставин доведення до банкрутства, вже встановлених кримінальним провадженням, а також для прийняття обґрунтованих рішень в ході судового розгляду справи.

Виявлено доцільність призначення судово-економічної експертизи, яка обумовлена наявністю спеціальних знань судового експерта щодо дослідження фінансової звітності, бухгалтерських документів, які мають інформацію про обставини справи, що підлягають дослідженню у суді та допомагають суду в прийнятті об'єктивних, обґрунтованих рішень. Тобто судово-економічна експертиза є інструментом підвищення ефективності розв'язання завдань економічних зловживань при здійсненні фінансово-господарської діяльності суб'єктом господарювання на етапі досудового чи судового розгляду.

Ключові слова: банкрутство, арбітражні керуючі, аудиторський звіт, висновок експерта, аналіз звітності, аналіз банкрутства.

Постановка проблеми. Військова агресія в Україні та часткова окупація її території все частіше спричиняють ситуацію, де фізична або юридична особа стають банкрутами. Тобто тими суб'єктами, які неспроможні виконати свої грошові зобов'язання в строк, передбачений угодою чи законодавством, і через це визнаються неплатоспроможними. Умови та порядок відновлення платоспроможності боржника

або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів регулюються Кодексом України № 2597-VIII.

Ініціаторами у справі про банкрутство можуть бути юридичні або фізичні особи, представники контролюючих органів або інші суб'єкти господарювання - кредитори, які мають вимоги щодо грошових зобов'язань до боржника. Ініціатором процедури банкрутства може бути і сам боржник у разі, коли він відчуває загрозу неплатоспроможності.

Процедура банкрутства проводиться через суд. Та до відкриття провадження у справі про банкрутство боржник за рішенням його власників (засновників, учасників, акціонерів) має право ініціювати процедуру санації з метою запобігання банкрутству та відновлення його платоспроможності. Ініціатор процедури санації розробляє план її проведення. До плану санації додається ліквідаційний та фінансовий аналіз з метою

©Слюсаренко В.Є., Кандидат економічних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу післядипломної освіти Київського відділення ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса»

Ткаченко Ю.В., Кандидат економічних наук, доцент, завідувач відділу післядипломної освіти Київського відділення Національного наукового центру "Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса"

надання кредиторам переконливої інформації щодо реальності умов плану санації та здатності боржника щодо його виконання.

Якщо план санації не підтриманий кредиторами, суд за заявою кредиторів відкриває провадження у справі про банкрутство та призначає ліквідатора - арбітражного керуючого, який зобов'язаний провести аналіз фінансово-господарського стану, інвестиційної та іншої діяльності боржника, вивчити становище його на ринках та подати результати такого аналізу до господарського суду разом з документами, що підтверджують відповідну інформацію. Аналіз господарської діяльності, що проводить арбітражний керуючий, здійснюється в економічній галузі знань. Проте, переважна більшість арбітражних керуючих не володіють спеціальними знаннями в економічній галузі, тому стикаються з численними запитаннями при аналізі показників Фінансової звітності боржника, діяльність якого призвела до банкрутства, на предмет економічних ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства та складанні Звіту про аналіз фінансово-господарського стану, інвестиційної, іншої діяльності боржника та становища на ринках боржника щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Тому у арбітражних керуючих виникає необхідність залучення додаткових спеціалістів, які володіють спеціальними знаннями в економічній галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням діяльності арбітражних керуючих, їхньому правовому статусу, завданням, з якими вони стикаються у в своїй діяльності, приділено увагу вітчизняними вченими та експертами-практиками, серед яких:

Мищенко Т.М., Чеберяк П.П., Германюк І.В., Хомутенко О.В., Кудряшова С.В., та ін., в той же час залишились не розглянутими питання можливостей залучення фахівців (експертів), що володіють спеціальними знаннями в економічній галузі та можуть

сприяти у вирішенні завдань, які виникають у арбітражних керуючих при аналізі господарської діяльності підприємства боржника та складанні Звіту про аналіз фінансово-господарського стану, інвестиційної, іншої діяльності боржника та становища на ринках щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства

Ціль статті - дослідження можливостей залучення фахівців (експертів), що володіють спеціальними знаннями в економічній галузі та можуть сприяти у вирішенні завдань, які виникають у арбітражних керуючих при аналізі господарської діяльності підприємства боржника та складанні Звіту про аналіз фінансово-господарського стану, інвестиційної, іншої діяльності боржника та становища на ринках щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства. А також оцінка суддями документів складених залученими фахівцями (експертів), що містяться в матеріалах справ пов'язаних з процедурою банкрутства.

Виклад основного матеріалу. Чинне законодавство України передбачає можливості звернення до суду з метою визнання суб'єкта господарювання банкрутом як від підприємства-боржника, так і від кредитора чи контролюючого органу. У разі, якщо фінансовий стан суб'єкта господарювання стрімко погіршується, зростає кредиторська заборгованість, зменшується платоспроможність, як правило, виникає потреба звернутися до досвідченого кризового менеджера (фахівця економіста) для проведення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Українське законодавство не передбачає такої спеціальності як кризовий менеджер. Але, за функціями, які передбачені законодавством, боржник може залучити аудитора. Аудитор може дати висновок про стан суб'єкта господарювання з подальшими рекомендаціями по відновленню платоспроможності. Разом з цим, при

реалізації процедури банкрутства, законодавство України передбачає фахівця - арбітражний керуючий. Арбітражний керуючий - це кваліфікований фахівець, який пройшов спеціалізовану підготовку, отримав відповідне свідоцтво, та інформація про якого внесена до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України.

Згідно п.2 частина 3 ст.12 Кодексу України № 2597-VIII, арбітражний керуючий зобов'язаний проводити аналіз фінансово-господарського стану, інвестиційної та іншої діяльності боржника та становища на ринках боржника та подавати результати такого аналізу до господарського суду разом з документами, що підтверджують відповідну інформацію. [1]

Аналіз господарської діяльності арбітражними керуючими проводиться на підставі Фінансової звітності, яка складалась суб'єктом банкрутства згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 р. № 996-XIV та подавалась у відповідні органи.

Для аналізу Фінансової звітності арбітражному керуючому необхідні знання з бухгалтерського обліку, які знаходяться в площині економічної галузі знань. Як правило, арбітражні керуючі не володіють спеціальними знаннями в економічній галузі знань. Можливо саме тому згідно частини 1 ст.12 Кодексу України № 2597-VIII, арбітражному керуючому надано право залучати для забезпечення виконання своїх повноважень на договірних засадах інших осіб та спеціалізовані організації з оплатою їхньої діяльності за рахунок боржника, якщо інше не встановлено цим Кодексом чи угодою з кредиторами [1].

В цьому контексті важливим обов'язком арбітражного керуючого є вжиття заходів стосовно захисту та збереження майна боржника, для чого необхідно мати уявлення про його обсяги. Ці заходи потрібно вживати відразу після призначення процедури банкрутства. З цією метою арбітражний керуючий письмово звертається до боржника із зазначенням накладених на майно обмежень та проханням ознайомитися з

первинною бухгалтерською документацією з метою інвентаризації. Також одним із обов'язків арбітражного керуючого є аналіз господарської діяльності боржника та визначення фактичного стану його заборгованості перед кредиторами, задля запобігання фіктивного банкрутства. Тому арбітражний керуючий має паралельно звертатися до установ, які приймають економічну звітність (ДПС, органи статистики), із запитом про надання поданої боржником фінансової звітності та здійснювати первинний її аналіз.

Зібравши відповідні фінансові документи, арбітражні керуючі здійснюють їх аналіз на предмет фінансово-господарського стану, інвестиційної та іншої діяльності боржника та становища на ринках боржника з подальшою подачею результатів такого аналізу до господарського суду разом з документами, що підтверджують відповідну інформацію. Для цього залучають, здебільшого, спеціалістів-бухгалтерів або аудиторів. Документи аудитора (звіти, висновки), в яких викладено аналіз господарської діяльності боржника, викликають нерідко суперечності в судових процесах між учасниками процесу зокрема у сторони, яка не замовляла такий документ, що потрапив в матеріали справи. Оскільки при складанні аудитором документу, в якому викладено аналіз господарської діяльності боржника, він керується нормами законодавства, які дозволяють висловлювати власну суб'єктивну думку, а саме: Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторська діяльність» та й Міжнародний стандарт управління якістю (МСУЯ), Міжнародний стандарт аудиту (МСА), Міжнародний стандарт супутніх послуг (МСА) [4,5,6], аудитор при складанні висновку з питань аналізу господарської діяльності боржника на замовлення арбітражного керуючого, відповідно до норм зазначеного законодавства не попереджається про кримінальну відповідальність за надання недостовірного висновку (результату аналізу). (рис. 1).

Рис. 1. Фахівці, що залучаються арбітражним керуючим до аналізу фінансової звітності боржника.

Згідно з вищенаведеним законодавством аудитор складає документ на власний ризик та враховуючи власне суб'єктивне судження.

Арбітражні керуючі, приймаючи рішення на підставі отриманих від аудитора документів (звітів чи висновків), в свою чергу можуть нести ризики дисциплінарної відповідальності за прийняті ними рішення на їх основі. Оскільки є випадки, коли аудитор не сумлінно виконує свої обов'язки.

А притягнення аудитора до відповідальності є складним процесом, що вимагає детального аналізу його професійної діяльності, встановлення фактів порушення Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудиторських стандартів.

Тому, що згідно частин 1, 2 ст. 42 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»:

«1. Аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності може бути притягнуто до професійної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження з підстав, передбачених цим Законом.

2. Дисциплінарне провадження - це сукупність процедурних дій, що вчиняються Органом суспільного нагляду за аудиторською діяльністю або Аудиторською палатою України в межах повноважень з розгляду та вирішення дисциплінарної справи, підставою для

порушення якої стало письмове звернення або подання або загальнодоступна інформація, що містять відомості про наявність у діях аудитора та/або суб'єкта аудиторської діяльності ознак професійного проступку (далі - заява (скарга).»[2]

Також згідно частин 6 ст.42 цього ж Закону визначено, що професійним проступком аудитора або суб'єкта аудиторської діяльності серед інших є порушення міжнародних стандартів аудиту.

«6. За вчинення професійного проступку до аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності може застосовуватися одне з таких стягнень:

1) попередження, що вимагає від аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності, відповідального за порушення, припинення неприйнятної поведінки або усунення порушення та утримання від будь-яких подібних повторних дій;

2) зупинення права на надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності або обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, на строк від одного місяця до трьох років;

3) заборона аудитору підписувати аудиторські звіти за результатами обов'язкового аудиту фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності, комбінованої фінансової звітності) на строк від одного місяця до трьох років;

4) накладення штрафу на аудитора або суб'єкта аудиторської діяльності;

5) видалення реєстрової інформації про аудитора або суб'єкта аудиторської діяльності з Реєстру та скасування його реєстрації» [2].

З вище цитовані норми законодавства встановлюють відповідальність аудитора за професійний проступок, за який передачі стягнення різного види. Також відповідальність аудитора за якість виконання відповідного аналізу може бути передбачена у договорі, що укладається між арбітражним керуючим і аудитором. Тому не задоволений аудиторськими послугами клієнт може вимагати відшкодування шкоди в розмірі винагороди за аудит, яка значена у договорі між арбітражним керуючим та аудитором і тільки у випадку, коли це передбачено в договорі. Таке відшкодування може здійснюватися виключно через суд та за судовим рішенням.

Отже, згідно з Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», аудитор несе відповідальність тільки в межах укладеного договору між аудитором і клієнтом - арбітражним керуючим.

Серед процедур банкрутства суб'єктів господарювання поширеними є випадки доведення до банкрутства. При цьому проблемним питанням є економічне обґрунтування ознак доведення до банкрутства, встановлення причинно-наслідкового зв'язку між відповідними діями (бездіяльністю) та фактичним банкрутством. Оскільки для вчинення дій суб'єктами господарювання, пов'язаних з фіктивним банкрутством, використовуються існуючі економічні інститути, викладені у формі правових норм (правила, форми, процедури, механізми економічної діяльності тощо), розв'язання таких завдань потребує ґрунтовних, спеціальних знань в галузі економіки, які забезпечують отримання надійних доказів. Такі завдання вирішуються судово-економічною експертизою. Судово-економічна експертиза, як форма реалізації спеціальних знань, має важливе значення для документального підтвердження обставин доведення до банкрутства, вже встановлених кримінальним провадженням, а також для прийняття обґрунтованих рішень в ході судового розгляду справи [13].

З урахуванням викладеного арбітражні керуючі крім аудиторів мають можливість залучати експертів-економістів. Залучення експерта економіста відбувається згідно Закону

України «Про судову експертизу» [7]. На практиці, на жаль, арбітражні керуючі рідко користуються цією можливістю. Перевагою залучення експерта-економіста є не лише можливість отримання науково обґрунтованого висновку, а й забезпечення його превентивним заходом (попередження й факт обізнаності про кримінальну відповідальність) при його складанні. Тобто сумлінність експерта економіста забезпечується на законодавчому рівні.

Відповідно до п. 4.12. Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень № 53/5 від 08.10.1998, (далі Інструкція), у вступній частині висновку експерта має бути відображено факт попередження (обізнаності) експерта про кримінальну відповідальність за надання завідомо неправдивого висновку за статтею 384 Кримінального кодексу України або за відмову від надання висновку за статтею 385 Кримінального кодексу України та ст. 70, ч. 2 ст. 102 Кримінального Процесуального Кодексу України. (рис.2) [3,8].

Також, відповідно до пункту 2.4. розділу I Інструкції «за надання завідомо неправдивого висновку, за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків, а також за розголошення даних, що стали йому відомі під час проведення експертизи, експерт несе кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством.

За злісне ухилення від явки до органів досудового розслідування або суду експерт несе адміністративну відповідальність згідно з чинним законодавством.

За допущені порушення під час проведення експертизи, що не тягнуть за собою кримінальної чи адміністративної відповідальності, експерт може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності згідно з чинним законодавством» [3].

Реалізація експертної процедури аналізу фінансової звітності з метою встановлення ознак доведення до банкрутства, передбачає чітке визначення умов призначення судово-економічної експертизи та формування конкретного алгоритму виконання відповідно експертного завдання. Дослідження експертом-економістом системи показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, сприятиме вирішенню як типових, так і нестандартних завдань експертного дослідження ознак доведення до банкрутства.

Рис. 2. Законодавче підґрунтя відповідальності фахівців, які можуть висловлювати фахову думку щодо аналізу фінансової звітності підприємства-боржника

Судово-економічна експертиза є інструментом підвищення ефективності та запобігання зловживанням на етапі здійснення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та є одним з джерел доказів. Доцільність призначення судово-економічної експертизи обумовлена наявністю спеціальних знань експерта щодо дослідження фінансової звітності, бухгалтерських документів, які містять інформацію про обставини справи, що підлягають дослідженню у суді та допомагають суду в прийнятті об'єктивних, обґрунтованих рішень.

Враховуючи положення Кодексу України з процедур банкрутства та запровадження процедур банкрутства фізичної особи, що не є підприємцем, доцільним є розроблення методики щодо дослідження у справах про неплатоспроможність боржника – фізичної особи, боргові зобов'язання якої не пов'язані із здійсненням нею підприємницької діяльності.

З метою забезпечення єдиного підходу та для забезпечення належного рівня якості аналізу фінансово-господарської діяльності неплатоспроможного підприємства, необхідно приведення у відповідність до Національного

положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності» розробити методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Оскільки Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства затверджених наказом Міністерства економіки України від 02.03.2012р. за номер реєстраційного коду 11.2.48 було вилучено з Реєстру методики 28.01.2022. [9].

Під час проведення аналізу (якого, уточнити) фінансово-господарського стану суб'єкта господарювання експертом-економістом визначаються:

- стан фінансово-господарської діяльності підприємства, структура його балансу (задовільна чи незадовільна) та обґрунтованість визнання підприємства неплатоспроможним;
- тенденції щодо динаміки основних показників ефективності діяльності підприємства;

- можливість використання санаційних процедур для поліпшення фінансово-господарського стану підприємства та виведення його з неплатоспроможного стану;

- наявність економічних ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [14].

Об'єкти судової економічної експертизи — це документи, котрі у своїй сукупності містять інформацію, яка формує предмет дослідження. [15].

Отже, при проведенні судово – економічних експертиз щодо наявності ознак фіктивного банкрутства, ознак дій з доведення до банкрутства, ознак дій з приховування банкрутства, об'єктами дослідження є, первинна документація, фінансова та податкова звітність підприємства.

Основними джерелами інформації для проведення аналізу господарської діяльності боржника є: статутні документи; первинна та вторинна документація; звітність; інша інформація, необхідна для проведення аналізу та виявлення резервів виробництва [14].

Необхідно зазначити, що при підготовці заключного Звіту про аналіз фінансово-господарського стану, інвестиційної, іншої діяльності боржника та становища на ринках боржника щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства арбітражний керуючий може робити посилання

на інші документи (звіти, висновки фахівців). Також арбітражним керуючим дозволено додавати відповідні документи до матеріалів справи, які знаходяться в суді.

Відповідно для арбітражних керуючих та суддів виконані дослідження фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання відносно якого проводиться процедура банкрутства, які проводяться судовими експертами-економістами є належними і допустимими доказами, як і звіти арбітражних керуючих, складені на їх основі, оскільки експерт попереджається (або обізнаний) про кримінальну відповідальність.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумувавши вищесказане, можна дійти висновків, що на практиці при залученні фахівців для проведення аналізу фінансової звітності та господарської діяльності при проведенні процедури банкрутства арбітражним керуючим доцільно залучати судових експертів. Адаже експерти:

1) можуть надавати науково обґрунтовані висновки;

2) при складанні висновків (проведенні аналізу) експерт попереджається (є обізнаним) про кримінальну відповідальність при його складанні.

В той час як у звітах аудитора на замовлення арбітражного керуючого, аудитор не надає відомостей про обізнаність щодо кримінальної відповідальності

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII [Електронний ресурс]// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 19, ст.74.- Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 08.12.2023).
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закону України № 2258-VIII від 21.12.2017 р.//[Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 08.12.2023).
3. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України № 53/5 від 08.10.1998 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (дата звернення: 08.12.2023).
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2018 року, частина I. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-audit>. (дата звернення: 01.12.2023).
5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2018 року, частина II // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-audit>. (дата звернення: 01.04.2023).
6. Додаток до міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2018 року, частина III // [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://www.apob.org.ua/?page_id=3482(дата звернення: 01.12.2023).
7. Про судову експертизу: Закон України №4038-XII від 25.02.1994р.// [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

8. Кримінально- процесуальний кодекс 4651-VI від 20.11.2012 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>(дата звернення:01.12.2023).
9. Методика проведення судово-економічних експертиз з питань банкрутства, фіктивного банкрутства та доведення до банкрутства підприємств від 02.03.2012р. (припинення застосування методики 28.01.2022)// Реєстр методик проведення судових експертиз. URL:<http://www.rmpse.minjust.gov.ua/page/18> (дата звернення:01.12.2023).
10. Міщенко Т.М. // Умови та особливості проведення судово-економічної експертизи у справах про доведення до банкрутства // [Електронний ресурс] / Т.М. Міщенко // Рік.-2021 №25.- Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-6>
11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. (дата звернення:01.12.2023).
12. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 179-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>. (дата звернення:01.12.2023).
13. Чеберяк П.П. // Завдання судових експертиз при розкритті й розслідуванні злочинів, вчинених в економічній сфері України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2013. Вип. 10. С. 83–88.
14. Германюк І.В. // Актуальність та проблематика судово-економічної експертизи у справах про банкрутство // [Електронний ресурс] / І.В. Германюк // Рік.-2023 - Режим доступу: <http://journals.maup.com.ua/index.php/expert/article/view/2345/2824>.
15. Хомутенко О.В., Кудряшова С.В. // Про предмет і об'єкт судової економічної експертизи // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2010. – Вип. 10. – С. 553-561.

REFERENCES

1. Kodeks Ukrainy z protsedur bankrutstva vid 18.10.2018 № 2597-VIII [Elektronnyi resurs]// Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2019, № 19, st.74.- Rezhym dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> [in Ukrainian].
2. Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorsku diialnist: Zakonu Ukrainy № 2258-VIII vid 21.12.2017 r.//[Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> [in Ukrainian].
3. Instruktisiia pro pryznachennia ta provedennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen: Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy № 53/5 vid 08.10.1998 // [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> [in Ukrainian].
4. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh. Vydannia 2018 roku, chastyna I. // [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-audit> [in Ukrainian].
5. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh. Vydannia 2018 roku, chastyna II // [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-audit> [in Ukrainian].
6. Dodatok do mizhnarodnykh standartiv kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh. Vydannia 2018 roku, chastyna III // [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: https://www.apob.org.ua/?page_id=3482 [in Ukrainian].
7. Pro sudovu ekspertyzu: Zakon Ukrainy №4038-XII vid 25.02.1994r.// [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> [in Ukrainian].
8. Kryminalno- protsesualnyi kodeks 4651-VI vid 20.11.2012 // [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05> [in Ukrainian].
9. Metodyka provedennia sudovo-ekonomichnykh ekspertyz z pytan bankrutstva, fiktyvnoho bankrutstva ta dovedennia do bankrutstva pidpriemstv vid 02.03.2012r. (prypynennia zastosuvannia metodyky 28.01.2022)// Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz. URL:<http://www.rmpse.minjust.gov.ua/page/18> [in Ukrainian].
10. Mishchenko T.M. // Umovy ta osoblyvosti provedennia sudovo-ekonomichnoi ekspertyzy u spravakh pro dovedennia do bankrutstva // [Elektronnyi resurs] / T.M. Mishchenko // Rik.-2021 №25.- Rezhym dostupu: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-6> [in Ukrainian].
11. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 № 435-IV / Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
12. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 06.11.1991 № 179-XII / Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> [in Ukrainian].

13. Cheberiak P.P. (2013). Zavrannia sudovykh ekspertyz pry rozkrytti y rozsliduvanni zlochyniv, vchynenykh v ekonomichnii sferi Ukrainy. Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Vyp. 10. S. 83–88 [in Ukrainian].
14. Hermaniuk I.V. (2023). Aktualnist ta problematyka sudovo-ekonomichnoi ekspertyzy u spravakh pro bankrutstvo // [Elektronnyi resurs] / I.V. Hermaniuk // Rezhym dostupu: <http://journals.maup.com.ua/index.php/expert/article/view/2345/2824> [in Ukrainian].
15. Khomutenko O.V., Kudriashova S.V. (2010). Pro predmet i ob'ekt sudovoi ekonomichnoi ekspertyzy // Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky. Vyp. 10. – S. 553-561 [in Ukrainian].

Отримано 12.09.2024